

ACADEMIC FOCUS

เอกสารวิชาการ

**พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
(Education Sandbox)**

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก
www.parliament.go.th/library

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox)

พื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมการศึกษา โดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้

พื้นที่นำร่อง 6 จังหวัด

เชียงใหม่

- แนวทางการสอนภาษาไทยโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ (ทวิ/พหุภาษา)
- นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนแบบ Montessori
- การจัดการศึกษากลุ่มโรงเรียนบนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร อ่างขางโมเดล (Angkhang Model)

กาญจนบุรี

- การส่งเสริมทักษะอาชีพ
- การจัดการเรียนรู้แบบพหุศึกษา

ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

- Active Learning
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน Lesson Study & Open Approach

ศรีสะเกษ

- โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา
- การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นฐาน
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

- การจัดการเรียนรู้ ดี วยโครงการฐานวิจัย (Research Based Learning: RBL)
- การจัดการเรียนรู้แก่ครูสามเ้าที่ประกอบด้วย ครูโรงเรียนครูชุมชน ครูผู้ปกครอง
- การเรียนรู้ภูมิสังคม

สตูล

ระยอง

- การจัดตั้งสถาบันการสอนและการเรียนรู้จังหวัดระยอง (Rayong Teaching and Learning Academy)
- โครงการผลิตนักเรียนทุนครูศึกษาจังหวัดระยอง
- หลักสูตรระยอง หรือ Rayong MARCO

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://library2.parliament.go.th/library/home.html>

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox)

Academic Focus

มิถุนายน 2562

สารบัญ

บทนำ	1
ความหมายของพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา	2
เป้าหมายของพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา	2
พื้นที่นวัตกรรมศึกษานำร่อง	2
พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา พ.ศ. 2562	4
ประโยชน์ของพระราชบัญญัติพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562	7
บทสรุปและข้อเสนอแนะ จากผู้ศึกษา	7
บรรณานุกรม	9

บทนำ

เมื่อการศึกษาคือรากฐานสำคัญของการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลสำคัญต่อการ
พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 261 กำหนดให้
มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระเพื่อดำเนินการศึกษาและ
จัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูป
การศึกษาซึ่งปัจจุบันคือ “คณะกรรมการอิสระเพื่อการ
ปฏิรูปการศึกษา”

“คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา”
ได้ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
จำนวน 7 ประเด็นการปฏิรูปการศึกษาซึ่งหนึ่งในประเด็นที่
สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาคือ ประเด็นที่ 6 การปรับ
โครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมาย
ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ได้กำหนดให้มี
“พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนใน
พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
เหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่และมี
การเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ
 (“คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา,” 2562)

ดังนั้นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาคือการจัดการศึกษา
อีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้อง
กับสภาพในแต่ละพื้นที่อันจะนำไปสู่การยกระดับ
การจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญของ
การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<https://www.parliament.go.th/library>

ความหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สำหรับการทดลอง นวัตกรรมการศึกษา โดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระและจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีหน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากร และกลไกการหนุนเสริมแก่โรงเรียนในพื้นที่อย่างเหมาะสมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาของพื้นที่ (สมพงษ์ จิตระดับ สุ้องคะวาทิน และ ชุตินา ชุมพงค์, 2561) โดยมีหลักการสำคัญ (“แนวทางการปฏิรูปด้านการศึกษาของไทย,” 2561) ดังนี้

1) กระจายอำนาจให้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ มีอิสระในการบริหารจัดการหลักสูตร บุคลากร และการจัดการเรียนการสอนได้เอง ให้โรงเรียนและพื้นที่สร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ โดยยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางที่สำคัญ

2) เป็นพื้นที่สำหรับทดลองนวัตกรรมการศึกษาแบบใหม่ตามแนวทางการจัดทำพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา ดังนี้

1. ใช้หลักสูตรสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ตามบริบทพื้นที่
2. จัดหาสื่อการสอนรูปแบบใหม่
3. สร้างภาคีร่วมพัฒนาบุคลากรในพื้นที่
4. การสอบและการประเมินผลต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนา
5. การบริหารจัดการช่วยลดภาระโรงเรียน

เป้าหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (“ประกาศพื้นที่นวัตกรรม 6 ภูมิภาค,” 2561) มีดังนี้

1. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เจตคติ ทักษะสำคัญ และความรู้ รวมทั้งขยายผลสู่นักเรียนทั่วประเทศในอนาคต

2. ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา โดยยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มผลการเรียนอ่อน และยากจน

3. พัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ขยายผลนวัตกรรมการศึกษา ทั้งเชิงนโยบาย การจัดการเรียนรู้ และการบริหารในสถานศึกษาไปสู่นโยบายการศึกษาในระดับชาติและพื้นที่อื่น อาทิ ด้าน หลักสูตร ตำรา สื่อการเรียนรู้ การทดสอบ การประเมินสถานศึกษา บุคลากร การเงิน รวมทั้งความสอดคล้องของ การบริหารงานด้านต่าง ๆ

4. ร่วมมือกับภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และประชาสังคมในการจัดการศึกษา การพัฒนา และการขยายผลนวัตกรรมการศึกษา

พื้นที่นวัตกรรมศึกษานำร่อง

พื้นที่นวัตกรรมศึกษานำร่อง คือ พื้นที่พิเศษด้านการศึกษาที่เอื้อให้คนในพื้นที่ทุกภาคส่วนร่วมพลัง ร่วมจัดการศึกษา สร้างนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ตอบโจทย์คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนและพื้นที่

เป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันและสร้างองค์ความรู้เพื่อการขยายผลสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอำเภอ จำนวน 6 พื้นที่ใน 6 ภูมิภาค ดังนี้

1. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มีนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญ เช่น

- การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning หรือ PBL) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC)
- นวัตกรรมจิตศึกษา
- การเรียนการสอนตามแนวคิด (Montessori)
- โครงการเพาะพันธุ์ปัญญา
- โครงการ (Project Approach) ระดับปฐมวัย
- การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning: RBL)
- ห้องเรียนหุ่นยนต์

2. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง (ภาคตะวันออก) โดยมีนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญ เช่น

- การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- การจัดตั้งสถาบันการสอนและการเรียนรู้จังหวัดระยอง (Rayong Teaching and learning Academy)

- โครงการผลิตนักเรียนทุนครูศึกษาจังหวัดระยอง
- หลักสูตรระยอง หรือ Rayong MARCO

3. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสตูล (ภาคใต้) มีนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญ เช่น

- การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานฐานวิจัย (research based learning: RBL)
- การจัดการเรียนรู้แก่ครูสามเสา ที่ประกอบด้วย ครูโรงเรียน ครูชุมชน ครูผู้ปกครอง
- การเรียนรู้ภูมิสังคม
- การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- หลักสูตรแกนกลาง
- หลักสูตร Geo Park (อุทยานธรณี)

4. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (ภาคเหนือ) มีนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญ เช่น

- แนวทางการสอนภาษาไทยโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ (ทวี/พหุภาษา)
- นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนแบบ Montessori
- การจัดการศึกษากลุ่มโรงเรียนบนพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร อ่างขางโมเดล (Angkhang Model)
- สะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเชิงพาณิชย์
- การบริหารจัดการการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Narong Model: Nurse Adjustment Relax Organization Normal และ Goal) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

5. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (ภาคกลาง) มีนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญ เช่น

- การส่งเสริมทักษะอาชีพ
- การจัดการเรียนรู้แบบพหุศึกษา

6. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีนวัตกรรมการศึกษาที่สำคัญ เช่น

- Active Learning
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
- Lesson Study & Open Approach

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562

ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2562 เนื่องจากต้องพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้ มีความรู้เท่าทันโลก และมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและวิธีการปฏิบัติที่ดีไปใช้ในสถานศึกษาอื่น พระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ระยะเวลาใช้บังคับเจ็ดปี

เนื่องจากพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีขึ้นเพื่อให้เกิดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำหรับทดลอง การบริหารจัดการศึกษาจึงต้องกำหนดระยะเวลาการทดลองให้ชัดเจน ดังนั้นพระราชบัญญัตินี้จึงมีผลใช้บังคับเป็นระยะเวลาเจ็ดปีและสามารถขยายระยะเวลาออกไปได้อีกหนึ่งครั้ง แต่ไม่เกินเจ็ดปี โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 2)

2. นิยามศัพท์

“นวัตกรรมการศึกษา” หมายความว่า แนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน หรือการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ ซึ่งได้มีการทดลองและพัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าจะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษา และให้หมายความรวมถึงการนำสิ่งดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาด้วย

“พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” หมายความว่า พื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษา

“ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา” หมายความว่า พัฒนาการของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ สมรรถนะ ทักษะ และเจตคติ

“สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษา

“สถานศึกษานำร่อง” หมายความว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือของเอกชน ที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่คณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอนุมัติให้เป็นสถานศึกษานำร่อง

3. การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

3.1 การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น
- 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา
- 3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (มาตรา 5 วรรคหนึ่ง)

3.2 การกำหนดพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

คณะรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเป็นผู้มีอำนาจกำหนดให้จังหวัดใดเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยคณะกรรมการนโยบายจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของจังหวัด ความพร้อม การมีส่วนร่วมและโอกาสที่จะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน และต้องคำนึงถึงผลการดำเนินการที่ผ่านมาของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่มีการจัดตั้งอยู่ก่อนแล้วด้วย (มาตรา 6)

3.3 การขอเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

จังหวัดใดประสงค์จะเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้คณะผู้เสนอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายเพื่อดำเนินการขอจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งคณะผู้เสนอจะต้องแสดงให้เห็นถึงความมีส่วนร่วมและความพร้อมของจังหวัดในการเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายกำหนด (มาตรา 7 และมาตรา 8)

4. คณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่งเจ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ และประธานที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินแปดคน และให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 10) มีหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศในการดำเนินการส่งเสริมให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้คำแนะนำในการกำหนดและยุบเลิกพื้นที่นวัตกรรม

การศึกษา กำกับดูแล การดำเนินการของคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์ และกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 10 และมาตรา 15)

5. การบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

กำหนดให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวนไม่เกินยี่สิบเอ็ดคน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่นซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตและพัฒนาครู ผู้แทนองค์กรเอกชน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ศึกษาธิการจังหวัดเป็นกรรมการ และเลขานุการ มีหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการออกแบบการทดสอบผู้เรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และจัดให้มีการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษานำร่อง (มาตรา 19 และมาตรา 20)

6. สถานศึกษานำร่อง

การเป็นสถานศึกษานำร่อง ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือของเอกชนที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งประสงค์จะเป็นสถานศึกษานำร่อง ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน แล้วแต่กรณีและเมื่อได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานดังกล่าวแล้ว ให้ขออนุมัติต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเป็นสถานศึกษานำร่อง (มาตรา 27)

7. การประเมินผล

กำหนดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทุกสามปีโดยคณะผู้ประเมินอิสระซึ่งคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาแต่งตั้งเป็นผู้ทำการประเมินแล้วรายงานผลการประเมินพร้อมข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพิจารณา หากปรากฏผลการประเมินว่าพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาใดไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ให้คณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อยุบเลิกพื้นที่นวัตกรรมการศึกษานั้นตามเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาที่กำหนด ในการนี้ให้กำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของนักเรียนและครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อไม่ให้ได้รับผลกระทบจากการยุบเลิกด้วย ในกรณีที่ผลการประเมินปรากฏว่าการดำเนินงานและบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ของการเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้คณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาดำเนินการเพื่อให้มีการขยายผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวไปใช้กับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นต่อไป (มาตรา 40 มาตรา 41 และมาตรา 42)

8. บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรกกำหนดให้คณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งและให้ทำการประชุมภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (มาตรา 43) นอกจากนี้กำหนดให้พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่ได้มีการจัดตั้งอยู่ก่อนแล้วตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป (มาตรา 44) รวมทั้งให้สถานศึกษานำร่องตาม ประกาศกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว เป็นสถานศึกษานำร่องตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 46) (“บทสรุป สำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ,” ม.ป.ป.)

ประโยชน์ของพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นของประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจาก พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ดังนี้

1. การมีกลไกในการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อให้สามารถทดลองจัดการศึกษา ที่มีอิสระในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีความคล่องตัว อันส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และเพื่อให้มีการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา และการเรียนรู้ รวมทั้ง ขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งอื่น

2. เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและ สถานศึกษา ตลอดจนเพื่อให้การสร้างและพัฒนากิจการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นไปโดยเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา ในแต่ละพื้นที่นำไปสู่การยกระดับการจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้ มีคุณภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562)

บทสรุปและข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) คือ พื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศให้เป็น พื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมการศึกษา โดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระและ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีหน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุน ทั้งในด้านทรัพยากรและกลไกการหนุนเสริมแก่โรงเรียนในพื้นที่อย่างเหมาะสมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของพื้นที่ โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1. เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เจตคติ ทักษะสำคัญ และความรู้ รวมทั้งขยายผลสู่เด็กนักเรียนทั่วประเทศในอนาคต

2. ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา โดยยกระดับผลการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มผลการเรียนอ่อน และยากจน

3. พัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ขยายผลนวัตกรรมการศึกษา ทั้งเชิงนโยบาย การจัดการเรียนรู้ และการบริหารในสถานศึกษาไปสู่นโยบายการศึกษาในระดับชาติและพื้นที่อื่น อาทิ ด้านหลักสูตร ตำรา สื่อการเรียนรู้ การทดสอบ การประเมินสถานศึกษา บุคลากร การเงิน รวมทั้งความสอดคล้อง ของการบริหารงานด้านต่าง ๆ

4. ร่วมมือกับภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และประชาสังคมในการจัดการศึกษา การพัฒนา และการขยายผลนวัตกรรมการศึกษา

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมศึกษานำร่อง จำนวน 6 พื้นที่ใน 6 ภูมิภาค ดังนี้

1. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
2. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดระยอง (ภาคตะวันออก)
3. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดสตูล (ภาคใต้)
4. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (ภาคเหนือ)
5. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (ภาคกลาง)
6. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส)

ดังนั้นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพในแต่ละพื้นที่ที่มีอิสระในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีความคล่องตัว ตลอดจนการสร้างและพัฒนากิจการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาเป็นไปโดยเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่อันจะนำไปสู่การยกระดับ การจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ศึกษา ดังนี้

1. การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อเอื้อต่อการสร้างและแก้ไข นวัตกรรม
2. สามารถเชื่อมโยงนวัตกรรมการศึกษาของแต่ละพื้นที่กับการศึกษาในระบบได้
3. เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาตามวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมและ บริบทของชุมชนได้อย่างแท้จริง
4. สนับสนุนให้มีการสร้างความเข้มแข็งและให้พื้นที่นวัตกรรมศึกษามีนวัตกรรม หลายรูปแบบต่อไป

จัดทำโดย

นายสุริยา ฮ่องเสนาะ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2070

โทรสาร 0 2244 2058

Email: sapagroup3@gmail.com

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา เสนอเรื่อง “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา”ไว้ใน(ร่าง) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและส่งเสริมนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2562. (27 มีนาคม 2562). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <https://www.edusandbox.com/คณะกรรมการอิสระเพื่อการศึกษา/>
- ความเป็นมาและข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษาของจังหวัดระยอง. (2562). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <https://www.edusandbox.com/rayong/>
- แนวทางการปฏิรูปด้านการศึกษาของไทย. (2562). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <http://rsu-brain.com/wp-content/uploads/delightful-downloads/2018/10/Edu-Policy-Brief.pdf>
- บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <http://web.senate.go.th/document/manual/818.pdf>
- ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. (20 กุมภาพันธ์ 2562). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=36066>
- ประกาศพื้นที่นวัตกรรม 6 ภูมิภาค. (17 ตุลาคม 2561). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <http://basiceducationsandbox.blogspot.com/2018/10/6.html>
- “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562” (30 เมษายน 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่มที่ 136 ตอนที่ 56ก, หน้า 102-120.
- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. (2562). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก <https://www.edusandbox.com/#แนวทางการปฏิรูปด้านการศึกษาของไทย> (2561) <http://rsu-brain.com/wp-content/uploads/delightful-downloads/2018/10/Edu-Policy-Brief.pdf>
- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 6 ภาค. (18 ธันวาคม 2561). สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53448&Key=news_Surachet
- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้. (ม.ป.ป.). สืบค้น 10 พฤษภาคม 2562 จาก https://drive.google.com/file/d/1cBW-MVurDoPQ4LEf_ZUguG6sGS5Lv8zS/view
- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. (22 ธันวาคม 2561). สืบค้น 10 พฤษภาคม 2562 จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53475&Key=news_Surachet
- สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน, และ ชุตติมา ชุมพงศ์. (21 สิงหาคม 2561). *โรงเรียนอิสระในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา*. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_1092807
- สมหมาย ปารีฉัตร: *นวัตกรรมการศึกษา ภาคเชียงใหม่ (จบ)*. (29 พฤษภาคม 2562). สืบค้น 1 มิถุนายน 2562 https://www.matichonweekly.com/column/article_197546